

## יבואו כל בשר להשתחוות לפניך ה' מורנו הרב יצחק מרדכי הכהן רובין שליט"א ליל סליחות קודם ראש השנה תשע"ח

ואפשר שהמקור לכל זה הוא בדברי התורה ה' בפרשת ביכורים "וענית ואמרת" בקול רם, את כל סדר הביכורים הכהן עושה, אפילו הוא מניח ידו תחת יד הבעלים, אבל את האמידה אומר הישראל, והיינו שהכרת תודה אי אפשר לאומרה על ידי שליח זהו דבר שצריך לבוא מהאדם עצמו.

כאשר חלה ל"ע הגר"י אדלשטיין זצ"ל ונתח במתירי הקול שלו אמר לו הרופא שיותר לא יוכל לדבר, אבל אחרי הניתוח הגיעה אליו רופאה מרפאה בדיבור ואמרה לו שהיא יכולה ללמד אותו להוציא שלש מילים מהפה ושיבחר מה המילים שהוא רוצה לדבר, וענה לה הרב אדלשטיין "אמן ותודה רבה" שאלה אותו הרופאה למה דוקא שלש מילים אלו, כתב לה בכת"י שאמן זה הודאה שבין אדם למקום ותודה רבה זה הודאה של בין אדם לחברו.

ובהליכות שלמה ראש השנה [עמוד ו'] הביא מהגרשז"א זצ"ל שמה שמורגל בפי הבריות בסוף השנה להרבות באיחולים איש לרעהו שהשנה הבאה תהא טובה מהשנה החולפת, ותכלה שנה וקלותיה, שיש להיזהר בזה שלא להיות ח"ו כפויי טובתו של מקום, ולכן יש גם להודות באותו מידה על כל החסדים והטובות שהיו במשך השנה ולייחל שימשיכו גם להלאה. והן הן הדברים שמלבד שאסור להיות ח"ו כפוי טובה שאין לך שגאוי לפני הקב"ה ממי שכוfer בטובה, גם ח"ו יכול לגרום שלא יהיה השפע כדבעי רח"ל.

מהות האדם בעולם היא הכרת הטוב וכפי שכתב הרמב"ן בפרשת בא וז"ל "וכוונת כל המצות שנאמין באלהינו ונודה אליו שהוא בראנו, והיא כוונת היצירה, שאין לנו טעם אחר ביצירה הראשונה, ואין אל עליון חפץ בתחתונים מלבד שידע האדם ויודה לאלהיו שבראו, וכוונת רוממות הקול בתפלות וכוונת בתי הכנסיות וזכות תפלת הרבים, זהו שיהיה לבני אדם מקום יתקבצו ויודו לאל שבראם והמציאם ויפרסמו זה ויאמרו לפניו בריותיך אנחנו".

כתב המשך חכמה פרשת כי תבוא שי"ג פעמים נזכר שם הויה בפרשת ביכורים כנגד י"ג מדות של רחמים.

וזהו ענין השתחויות וההודאות לפני הסליחות כיון שזו הדרך לבקש לשנה הבאה רק כאשר בתחילה מודים על מה שכבר ב"ה יש לנו. אדם צריך להרגיש לפני ראש השנה כרש שאין לו כלום וכפי שהביא הגר"ח פרידלנדר זצ"ל במכתבו שכתב מארה"ב ממיסת חוליו ל"ע לבני ישיבת פונבז' את דברי רש"י במסכת ר"ה דף ט"ז ע"ב כל שנה שרשה בתחילתה מתעשרת בסופה, ופרש"י רשה בתחילתה שבני אדם עושים עצמם כרשין, והדבר צ"ב אדם שהוא עשיר מופלג מה מועיל "שעושה עצמו" כרש והרי הוא יודע שיש לו עשירות מופלגת, והתשובה שכל ר"ה זה חשבון חדש ומה שהיה עשיר עד עתה אינו מחייב שימשיך גם הלאה, וכן הוא בבריאות ושאר עניינים, והכל הוא חשבון חדש.

ולכן הדרך הישרה שיבור לו האדם היא להודות ומתוך ההודאה "עד הנה עזרונו רחמיך ולא עזבונו" וכו', ועל ידי זה "אל תטשנו ה' אלוקינו לנצח".

תחילת הסליחות היא פסוקים רבים שעניינם אחד, יבואו כל בשר להשתחוות לפניך ה', בואו ונשתחוה ונכרעה לפני ה' עושינו וכו' בואו שערי בתודה חצרותי בתהילה, ולכאורה הדבר אומר דרשני, הרי אנו עומדים כעת לבקש סליחות ובקשות לקראת השנה הבעל"ט ומה ענין ההודאה וההשתחויה, האם כעת הוא הזמן להודות כעת הזמן להתחנן ולבקש.

במצות ביכורים מצוה אותנו התורה הק' "והשתחוית לפני ה' אלוקיך", ענין הבאת הביכורים הוא כולו הכרת טובה וכמו דרשו חז"ל "ואמרת אליו" שאיך כפוי טובה, כמה טורח יש כביכול לאדם במצוות הבאת ביכורים שהיו מעלין אותם לירושלים מדרך רחוקה לבא להודות לקב"ה ולומר לו שאיך כפוי טובה.

ודרשו חז"ל על הא דכתיב בסמוך לפרשת ביכורים "ועשית אותם" בת קול מברכתו הבאת ביכורים היום תזכה לשנה הבאה. [דברים כ"ו, ט"ז].

חזינו שהכרת הטוב היא התנאי להתברך שוב, ואם אדם לא מודה על העבר ויודע שהכל מאתו יתברך מתנת חנם מאוצרו הטוב, איך יבוא לבקש שוב.

וכן הוא בגר"א דמה שאומרים בנשמת "עד הנה עזרונו רחמיך ולא עזבונו" וכו', ועל ידי זה "אל תטשנו ה' אלוקינו לנצח", שעל ידי שאדם מודה לקב"ה על מה שנתן לו יש לו את הזכות לבקש ולקבל את מתנות הקב"ה גם הלאה.

והדברים מפורשים בדברי הרמב"ם פ"י מברכות הכ"ה - כ"ו "הנכנס לדרך אומר יהי רצון מלפניך ה' אלקי שתכניסני לדרך זה לשלום, ואם נכנס בשלום אומר מודה אני לפניך ה' אלקי שהכנסתני לשלום, וכשיבקש לצאת אומר יהי רצון מלפניך ה' אלקי שתוציאני מדרך זה לשלום, ואם יצא בשלום אומר מודה אני לפניך ה' אלקי שהוצאתני מדרך זה לשלום וכשם שהוצאתני לשלום כך תוליכני לשלום ותציעיני לשלום ותסמכני לשלום ותצילני מכף אויב ואורב בדרך.

כללו של דבר לעולם יצק אדם על העתיד לבא ויבקש רחמים ויתן הודיה על מה שעבר ויודה וישבח כפי כחו, וכל המרבה להודות את ה' ולשבחו תמיד הרי זה משובח", עכ"ד.

סופר לאחרונה על הגר"ש אלישיב זצ"ל שבשעה שעבר בהצלחה את הניתוח המסובך שנעשה על ידי רופא גוי מארה"ב, ביקש שילמדו אותו לומר כמה מילות תודה באנגלית, וכאשר שאלו אותו למה עליו לטרוח הרי אפשר שיגידו בשמו את מילות התודה, אמר הגר"ש זצ"ל שהודאה צריכים לומר בעצמו ולא על ידי שליח, וכמו דמצינו דבכל התפילה השליח ציבור מוציא את הרבים אבל בברכת מודים כל אחד אומר בפני עצמו.

ובאמת דבר זה מפורש בפירוש האבודרהם על ברכת מודים וז"ל וכשיגיע שי"ץ למודים וכורע כל העם שוחין ואומרין הודאה קטנה המתחלת כמו כן במודים שאין דרך העבד להודות לרבו ולומר לו אדוני אתה על ידי שליח אלא כל אדם צריך לקבל בפני עול מלכות שמים ואם יקבל על ידי שליח אינה קבלה גמורה שיוכל להכחיש ולומר לא שלחתי. אבל בשאר התפלה שהיא בקשה יכול לתבוע צרכיו על ידי שליח שכל אדם חפץ בטובתו ולא יכחיש ויאמר לא שלחתי, וזה שאמר דוד [תהילים ק"מ, ז] אמרתי לה' ה' אתה אני בעצמי אמרתי לו ולא על ידי שליח. [וכפה"ג זהו מקור הנהגתו זו של הגר"ש א.].